

beperkingen van dit recht enkel toegespast dienen te worden in de mate van het strikt noodzakelijke.

De ruime interpretatie van het concept van 'journalistiek activiteiten' kan aanleiding geven tot problemen, vooral met betrekking tot het gebruik en de publicatie van persoonsgegevens door middel van nieuwe media en het internet in het bijzonder. Bovendien kan veilig verondersteld worden dat een gelijkaardige ruime interpretatie dient te worden gegeven aan literaire en artistieke uitingen, die eveneens kunnen genieten van gedeeltelijke vrijstellingen van verplichtingen met betrekking tot gegevensbescherming overeenkomstig art. 9 Gegevensbeschermingsrichtlijn. De ruime interpretatie van deze activiteiten en het regelmatig gebruik van persoonsgegevens voor zulke activiteiten op het internet, kunnen op beduidende wijze de bescherming van de fundamentele rechten van betrokkenen belemmeren. Eens te meer blijkt de afweging tussen het recht van vrije meningsuiting en het recht op persoonlijke levenssfeer, een moeilijke evenwichts-oefening.

Niettemin zijn het recht op persoonlijke levenssfeer en andere fundamentele rechten van betrokkenen echter niet volledig opgeofferd ten gunste van het recht op meningsuiting. Inderdaad, het verwerken van persoonsgegevens voor journalistieke, literaire of artistieke doeleinden wordt enkel vrijgesteld van bepaalde verplichtingen omtrent gegevensbescherming. In België bijvoorbeeld, dienen journalisten, kunstenaars en schrijvers eveneens rekening te houden met de algemene voorwaarden voor de rechtmatigheid van de verwerking van persoonsgegevens zoals omschreven in art. 4 van de Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzicht van de verwerking van persoonsgegevens. Bovendien, is de (gedeeltelijke) vrijstelling beperkt tot het desbetreffende doeleinde. Het zal toekomen aan de nationale rechtbanken om vast te stellen of een specifiek gebruik van persoonsgegevens inderdaad noodzakelijk is voor journalistieke, literaire of artistieke doeleinden.

*S. de Schrijver*¹

¹ S. de Schrijver is advocaat bij Lorenz te Brussel.

Hof van Justitie EG (Vierde kamer) 5 maart 2009 Zaak C-545/07¹

rechtsbescherming databanken

Partijen:

Procestaal: Bulgaars

Verwijzende rechter

Sofijski gradski sad

Partijen in het hoofdgeding

Verzoekende partij: Apis-Hristovich

EOOD

Verwerende partij: Lakorda AD

Voorwerp

Verzoek om een prejudiciële beslissing – Rechtbank van de stad Sofia – Richtlijn 96/9/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken (*PbEG* 1996 L 77/20) – Begrippen opvraging en gebruik – Juridische databank met betrekking tot de wetgeving en de rechtspraak in een lidstaat.

Dictum

De afbakening van de begrippen 'permanente overbrenging' respectievelijk 'tijdelijke overbrenging' in de zin van art. 7 Richtlijn 96/9/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken, berust op het criterium van de duur van de opslag van de uit een beschermde databank opgevraagde gegevens op een andere drager dan die van deze databank. Het tijdstip waarop er sprake is van opvraging in de zin van dit art. 7 uit een elektronisch toegankelijke beschermde databank, is dat waarop de overgebrachte gegevens worden vastgelegd op een andere drager dan die van deze databank. Dit begrip 'opvraging' staat los van het doel van degene die de betrokken handeling verricht, van de door laatstgenoemde in de inhoud van de aldus overgebrachte gegevens eventueel aangebrachte wijzigingen, alsook van eventuele verschillen in de structurele organisatie van de betrokken databanken.

De omstandigheid dat materiële en technische kenmerken in de inhoud van een beschermde databank van een fa-

brikant ook zijn terug te vinden in de inhoud van een databank van een andere fabrikant, kan worden opgevat als een aanwijzing voor opvraging in de zin van art. 7 Richtlijn 96/9/EG, tenzij andere factoren dan een overbrenging tussen die twee databanken deze gelijkvormigheid kunnen verklaren. De aanwezigheid van gegevens die de fabrikant van een databank uit niet algemeen toegankelijke bronnen heeft verkregen, in de databank van een andere fabrikant, is op zich geen afdoende bewijs dat er sprake is van opvraging, maar kan er een aanwijzing voor zijn. De aard van de voor het beheer van twee elektronische databanken gebruikte computerprogramma's is geen element ter beoordeling of er sprake is van opvraging in de zin van art. 7 Richtlijn 96/9/EG.

Art. 7 Richtlijn 96/9/EG moet aldus worden uitgelegd dat bij een omvattend geheel van elementen met afzonderlijke subgroepen de omvang van de beweerdelijk uit een van deze subgroepen opgevraagde en/of hergebruikte elementen, ter beoordeling of een in kwantitatief opzicht substantieel deel van de inhoud van een databank is opgevraagd en/of hergebruikt in de zin van dit artikel, moet worden vergeleken met de omvang van de totale inhoud van deze subgroep indien deze laatste als zodanig een databank vormt die voldoet aan de voorwaarden voor bescherming door het recht sui generis. In het omgekeerde geval, en voor zover dit geheel een dergelijke beschermde databank vormt, moet de omvang van de beweerdelijk opgevraagde en/of hergebruikte elementen van de verschillende subgroepen van dit geheel worden vergeleken met de omvang van de totale inhoud van dit laatste.

Dat elementen die beweerdelijk uit een door het recht sui generis beschermde databank zijn opgevraagd en/of hergebruikt, door de fabrikant ervan uit niet algemeen toegankelijke bronnen zijn verkregen, kan naargelang van de omvang van de menselijke, technische en/of financiële middelen die deze fabrikant heeft ingezet om de betrokken elementen bij deze bronnen te verzamelen, een rol spelen bij de kwalificatie ervan als in kwalitatief opzicht substantieel deel van de inhoud van de

¹ *PbEU* 2008, C 51/x van 23 februari 2008.

betrokken databank in de zin van art. 7 van Richtlijn 96/9/EG.

Dat de inhoud van een databank gedeeltelijk uit algemeen toegankelijke officiële elementen bestaat, ontslaat de nationale rechter er niet van om, ter beoordeling of een substantieel deel van de inhoud van deze databank is opgevraagd en/of hergebruikt, na te gaan of de elementen die beweerdelijk uit deze databank zijn opgevraagd en/of hergebruikt, in kwantitatief opzicht een substantieel deel van de totale inhoud ervan vormen of, in voorkomend geval, of zij in kwalitatief opzicht een dergelijk substantieel deel vormen doordat menselijk, technisch of financieel aanzienlijk is geïnvesteerd in de verkrijging, de controle of de presentatie ervan.

Noot

In dit lastig te lezen arrest gaat het om een geschil tussen twee Bulgaarse partijen die zich bezighouden met de exploitatie van juridische informatiesystemen. In beide systemen zitten geconsolideerde wetteksten en rechtspraak. *Apis* verwijt *Lakorda* modules van *Apis* illegaal te hebben opgevraagd en hergebruikt.

Er worden prejudiciële vragen gesteld over het begrip 'opvraging', onder meer over de uitleg van de begrippen 'permanent' en 'tijdelijk'. Het Hof van Justitie EG antwoordt dat het begrip 'opvraging' ruim moet worden opgevat, als verwijzend naar elke toe-eigening van de gehele inhoud van een databank of een deel daarvan, zonder dat daarvoor toestemming is verleend, ongeacht de vorm van het daartoe gebruikte procedé. Dat is in lijn met het *Directmedia*-arrest van het Hof.² Zowel permanente overbrenging als tijdelijke overbrenging worden omvat door het begrip 'opvraging'. De Databankenrichtlijn geeft overigens zelf geen specifiek rechtsgevolg aan het permanente of juist tijdelijke karakter van een opvraging. Met het onderscheid tussen permanent en tijdelijk heeft de Europese wetgever duidelijk willen maken dat er geen sprake is van een de-minimisregel waarbij een tijdelijke overbrenging buiten het bereik van de Databankenrichtlijn zou blijven. Het Hof oordeelt dat de afbakening tussen de begrippen 'permanent' en 'tijdelijk' gevonden moet worden in de duur van de opslag van de opgevraagde gegevens. Of er sprake is van opvraging staat los van

het doel waarvoor er gegevens worden overgebracht. Dat lijkt mij een logisch antwoord van het Hof.

Het belangrijkste punt van dit arrest is het antwoord op de vraag of bij een databank die uit verschillende subgroepen bestaat het begrip 'substantieel deel' moet worden beoordeeld in verhouding tot de totale databank, of in verhouding tot de subgroep waaruit is overgenomen. Het Hof antwoordt dat er dan eerst moet worden vastgesteld of de subgroep op zichzelf een databank vormt die voldoet aan de voorwaarden voor bescherming door het databankenrecht. Zo ja, dan moet de omvang van de uit deze subgroep opgevraagde gegevens worden vergeleken met alleen deze subgroep zelf. Dat geeft interessante mogelijkheden voor producenten van databanken. Wanneer er van een grote databank slechts een beperkt deel wordt overgenomen door een concurrent, kan nu het argument worden gebruikt dat dat beperkte deel toch een substantieel deel van een bepaalde subgroep is. Die subgroep moet dan wel zelf als databank kwalificeren, waarvoor de criteria kort gezegd zijn dat er substantieel geïnvesteerd is in de verkrijging, controle of de presentatie van de inhoud, en dat de gegevens systematisch of methodisch geordend en afzonderlijk toegankelijk zijn. Volgens het Hof is het niet nodig dat de subgroep afzonderlijk als autonoom product op de markt wordt gebracht. Dit arrest geeft aldus een verruiming aan het databankenrecht.

Het Hof verduidelijkt tenslotte nog dat de intrinsieke waarde van een opgevraagd gegeven geen relevant criterium is bij de vaststelling of dat gegeven in kwalitatief opzicht substantieel is. Het gaat hierbij om de investering in de verkrijging, de controle of de presentatie van dat gegeven, niet om de waarde die dat gegeven heeft voor derden.

O.M.B.J. Volgenant³

2 HvJ EG 9 oktober 2008 (*Directmedia*), *Computerrecht* 2009, 5, m.nt Volgenant.

3 O.M.B.J. Volgenant is advocaat bij Kennedy Van der Laan.